

A. 203

Soacra mică, răspunde
soacrei mari:

Dragă cuscră, dragă cuscră,
Grijăște de-a me fatuță,
Că-i numa' o copiluță,
Și de i-i da omenie
Dumnezo o și cu tine!
De fata ni-i supăra,
Cu gura te-oi blăstăma!
Și-i tica în pat beteagă,
N-a și cin să-ț' deie apă!

A. 204

Soacra mică îi strigă apoi
ginerelui:

Dragă n'ire, jinere (ginere),
Ție-ț Domnu' zălele,

„Foc, focuțu' meu,
Eu oi dormi,
Tu nu durni.
Tu te fă un șerpe
Și te du la scrisa me orândă.
Nu-i da stare și așezare
Cum nu are apa-n vale.
De-a fi-n pat
Țâpă-l su pat,
De-a fi pă laiță
Țâpă-l su laiță.
Nu-i da, Doamne, stare-n loc,
Nici cât arde-un păr în foc
Până ce la mine-a vini,
Mâna cu mine a da
Și pe mine m-a săruta.“

(De la Florica Dragoș).

Mai țineau apoi postul Sf. Anton (cele nouă marți) sau plăteau „slujba cununii anului“.

Duminica sau în sărbători se organiza „danț“ dar spre deosebire de alte sate unde danțul se organiza în funcție de o anumită parte a satului, (în Suseni), (în Joseni), la Șomcuta Mare se organizau „danțuri ale săracilor“ sau „ale bocotanilor“ separând tinerii în funcție de starea materială a familiei. (Florica Găvrilaș)

Ceterașii erau din Șomcuta Mare, din Calea Mireșului, unii dintre ei foarte pricepuți: Pintilie, Ioșca Luizii sau Iacob cu echipele lor, iar mai târziu Cardoș Iosif (Ioșcuța cel bătrân) sau fiul lui (Ioșcuța cel tânăr). Pe rând fetele satului numite de tizeși dădeau de mâncare la ceterași prilej cu care fata își mai chema 2-3 prietene și câțiva feciori. De obicei după masă se dansa câte un danț la casa fetei respective apoi se duceau la locul unde se desfășura „danțul“.

Și aceste danțuri erau pentru tineri prilejuri de a se cunoaște mai bine. Prilejuri de a se cunoaște tinerii între ei erau și clăcile la săpat sau la seceriș sau în timpul sărbătorilor de iarnă la „vergeluri“ unde se întâlneau toți sătenii: copiii, tinerii însoțiți de părinți și bunici.

Ca în majoritatea satelor chiorene, la Șomcuta Mare fetele se căsătoreau între 18 - 20 ani, iar băieții între 20 - 23 de ani.

În familiile cu mai mulți copii, aceștia se căsătoreau în ordinea vârstei (era considerată nu numai o lipsă de respect ci chiar o rușine ca unul dintre cei mai mici să se căsătorească înaintea celui mai mare).

Există și aici credința că nu e bine să se căsătorească între ele rudele prin nășie. Au fost și aici respectate spițele de neam.

Criteriile de alegere a partenerului de viață erau și sunt mai multe: să fie harnic(ă), inteligent(ă), să aibă „purtări bune“, să fie de omenie și să fie „dintre oameni“ prin asta înțelegându-se nu numai starea materială a familiei ci și calitățile ei morale. Când unii se uitau prea mult „după vița“ din care se trage tânărul sau tânăra (uneori chiar dacă tânărul era

A alege neghina de grâu.

Că nu-ț' cei (cer) mare sâmbrie,
Făr' să-ni dai pe nunu nie!

Și nu ți-l cei pe viață,
Numa până dimineață!

Nună, nu ți-l ieu de tăt,
Numa astăz' la ospăț!

La nun de nu i-oi plăcea,
Vie iar' la dumneata!

Nună nu te supăra,
C-așa mere străgala!

Și pe față, și pe dos,
La omu care-i frumos!

De-acasă când am pornit,
Bărbatu' m-o sfătuit,

Că de-ajung aicea,
Io să nu zâc ninica (nimic)!

Da' nu mă lasă inima,
Când aud ceteruța,

Familia se pregătea în mod deosebit pentru primirea „vânzătorilor“ sau „vederoilor“ mai ales când aceștia erau din alt sat. Li se arăta toată gospodăria ca să vadă cât „de așezat“ e feciorul, apoi continuau discuțiile în legătură cu zestrea, se ospătau și în final fixau ziua creștinării și a nunții.

Dacă familia fetei sau a băiatului avea îndoieli în ce privește viitorul partener al fetei sau feciorului, acum se putea desface „înțălesul“ fără să existe motive de dușmănie, iar dacă totul era bine, atunci ceea ce fiecare din ei „a fogădit“ în legătură cu tânăra pereche avea aproape caracter de lege chiar dacă pentru asta nu se făceau documentele scrise. Creștinarea sau logodna se făcea cu câteva săptămâni sau chiar luni înaintea nunții și avea aproape același caracter moral ca și căsătoria fiind limitată posibilitatea ruperii ei. Creștinarea consta în schimbarea a două năfrâmi sau a două inele, simboluri ale „creștinării nestrămutate“.

După aceasta urma ospățul. Nici acest moment nu e marcat poetic. Nunțile se făceau în cășlegi (de la Bobotează până la Postul Mare) de la Duminica Tomii până la postul Sf. Marii, de la Sf. Maria Mare până la Postul Crăciunului. Când se organiza nuntă mare „cu ceată“, aceasta avea loc duminică, iar în cazul în care se făcea numai „un ospăț“ cu nașii și familiile mirilor (fără muzică) - joia. Acum, în multe cazuri, preotul oficiază slujba de logodnă înaintea celei de cununie, iar majoritatea nunților se fac sâmbăta pentru că mulți din cei ce vor participa la nuntă fiind navetiști sau locuind în altă parte și având serviciu să poată ajunge luna la locurile lor de muncă. După ce se fixa data nunții, mirele trebuia să-și caute ceterașii. Mai demult, Pintilic cel bătrân, Cardoso Iosif, cu trupa lui Izidor din Calea Mireșului, iar mai recent orchestre de pe la Baia Mare sau din localitate.

Nu era un lucru „de cinste“ pentru mirii ce-și lăseau nănașii. Cu mai multă vreme în urmă, mirii aveau un singur rând de nănași (de obicei cei ai mirelui) apoi s-a obișnuit ca fiecare dintre miri să-și cheme nașii de botez, iar în ultima vreme, din ce în ce mai des întâlnesc câte patru rânduri de nănași la o nuntă. (Ioan Butean)

Nănașii sunt considerați „părinți sufletești“ ai mirilor, ei le dau sfaturi, îi ajută sau în cazul în care apar neînțelegeri, încearcă să le aplaneze și să-i împace. Și acum se mai păstrează „vestirea de căsătorie“ ceea ce în alte părți se numesc „strigările“ la sfârșitul slujbei religioase de la biserică timp de trei dumineci sau sărbători înaintea nunții.

În urma cu mai mulți ani, chemarea la nuntă o făceau chemătorii atât din partea mirelui cât și din partea miresei. Ei aveau ca semn distinctiv „un palțau“. Joi seara, înaintea nunții, fetele și feciorii se duceau la casa mirelui sau a miresei la „găt de palțană“. „Palțau“ era un băț cam de 1-1,20 m cu capătul îndoit ca o cârjă sau în formă de T, care era împodobit mai întâi cu o năframă frumoasă, un buchet de busuioc și „băniță“ și cu panglici multicolore din hârtie creponată sau chiar din mătase. Fiecare fată se străduia ca să „gate“ cât mai frumos „palțau“. În timp ce fetele lucrau, se cânta, se spuneau glume, iar spre sfârșit tinerii erau ospătați cu horincă și coptături.

În zilele următoare, chemătorii (opt, zece sau chiar mai mulți) umblau a chema la nuntă, atât în sat cât și „pă sate“.

O amestecat vorba ca făcălețul tocana.

Răspunsul la această chemare era „Să le deie Dumnezeu noroc!“

În ultima vreme, invitația la nuntă o fac socrii fără a folosi formule obligatorii sau se trimit invitații tipărite la Baia Mare.

Încă de când se cheamă la nuntă, mirii se vor numi „craii cei noi“.

Mai demult, zestrea fetei se ducea în ziua nunții înainte de a duce mireasa. Acum, fiindcă ea duce mai multă mobilă și „haine“, zestrea este dusă cu câteva zile înaintea nunții.

Zestrea era pusă în car sau în care trase de boi împodobiți cu șterguri și „ciupți“ roșii în coarne.

Se pune în car lada în care erau hainele de pânză (poale, spăcele, lipideauă, fețe de masă, șterguri), apoi pe ladă (lădoi) se puneau perinile „învăscute“ cu fețe de perină ce purtau pe unul din capete frumoase modele alese sau cusute, țolurile și apoi pe scânduri puse pe car „dri-carul“ (de obicei din perne de găscă). Înainte de a porni cu hainele de la casa miresei, acestea erau stropite cu aghiazmă ca să nu se lege răul sau eventualele farmece de ele și deci de miri.

„Dusul hainelor“ era un moment important fiindcă acum se vedea priceperea și hărnicia fetei. Dacă lucrurile erau făcute de mâna ei, era apreciată: „Doamne, mândre haine a avut!“ dacă nu, feciorii nu se sfiau s-o satirizeze: „Poate fi lelea frumoasă/ Podu-i țese, podu-i coasă/ Podu-i face-împistrături/Pă mâneci și pă șolduri“ (De la Teodor Pop). Momentul era urmărit de toți cei din sat și la el participau pe lângă neamuri și prietene ale miresei și neveste ce se pricepeau să aranjeze frumoș lucrurile, punând astfel și mai mult în evidență valoarea estetică a acestora. Dacă fata primea și animale de zestre, acestea erau „mânate“ în săptămâna ce urma după nuntă. Acest lucru se întâmpla înainte de colectivizare. Începând de joia, în săptămâna nunții, se fac pregătirile. Vine „socăcița“ care va fi ajutată de rudele mirilor. Acum se fac tăiețeei pentru supă, pâinea și cozonacii și în același timp se pregătește mâncare pentru cei ce sunt „la ajutor“.

Mai demult, când mâncărurile ce se serveau la nuntă erau mai simple și mai puține feluri: guiaș, sarmale, țâpoi și coptături (cozonac, pancove), pregătirile nu solicitau atâtea persoane și atâta timp. Dar acum meniul este foarte bogat și este nevoie de mai multă lume „la ajutor“. Cu o zi înainte de nuntă se sacrifică animalele, se pregătesc sarmalele (ca a doua zi să fie puse la fiert), se pregătesc aperitivele, salata, iar friptura se face în ziua nunții.

În colectivitatea satească, pregătirile pentru nuntă sunt o formă de întrajutorare la care ia parte un mare număr de oameni (neamuri, vecini, prieteni), considerând fiecare că are obligația de a-l ajuta pe cel care la rândul lui l-a ajutat sau îl va ajuta atunci când va avea nevoie.

Cu câteva zile înainte de cununia religioasă, are loc cununia civilă la care participă îndeosebi tineretul din rândul căruia cei doi se desprind. După oficierea cununii civile, la casa unuia din miri are loc o masă urmată de obicei de dans. Nunta se desfășura la casele celor doi miri, iar în ultima perioadă numai la unul dintre ei (de obicei la mire) sau la căminul cultural. Cu o zi înainte de nuntă, mirii se mărturisesc și se împărtășesc la biserică. În ziua nunții, mare atenție se dădea și se dăgătirii celor doi miri. Mireasa se îmbrăca în costumul tradițional, dar în

Gura nu n'i-o poci (pot)
țânea
Chiar pe el, de l-o călca!
U, iu, iu, iu...

Nună mare, nună mare,
Ce ț-am spus io dum-
neatale?!
Că de-i vini aicea,
Rău tare ț'-a mai părea!

Nunu mare s-o-mbetat,
De la masă s-o sculat,
Cătă mine s-o uitat
Și la joc el m-o temat!

Amândoi am tăt jucat,
Pe ticioare (picioare) m-o
călcat.

Nu mă călca pe ticior,
Că știu io de ce ț-i dor!

De ț-i dor de-o sărutare,
Ț'-a da-o nănașa mare!
Când nuna te-a săruta,
Gândești că te-o lins vaca!
U, iu, iu, iu...

←—————→
**O apucat luna cu mâna și soarele
cu picioarele.**

A. 207

**Vornicul rostea (vornicea)
colacul în numele nunilor,
după ce nunul mare zicea
următoarele:**

Ceas bun și noroc în viață,
Vornice, musteață creață!
Colacu' la n'iri vrem să-l
dăm
Și pe dumneata te-nver-
nicim (învrednicim)!

A. 208

Vornicul continuă:

Ne rugăm cu stăruință
Să ne daț' îngăduință,
La vreo două, trii cuvinte:

În această adunare,
La o bucurie mare,
Tăț' saltă de bucurie
Ce lucru poate să șie?
Iacă, noi ne dăm solia,
Ca să ne iasă sâmbria.
Sâmbria noastră-i un colac,
Colac de grâu frumos,
Grâu ales și grâu curat
Az'-vară, de fete săcerat
Și de vrednici feciori, legat!

Grâu frumos și grâu curat.
În cunună o fost legat,
Pe tiatră (piatră) măcinat,
În troacă (covată) frământat,
Pe vatra cuptorului așăzat!

Iată, colac frumos
Ca pelița lu' Cristos!

Iată ș-o glajă (sticlă) de jiiin
(vin)
Ș-o năframă de in
Ca buzăle să le șterjem,
Ospătaț' bine să merem!

locul „zadiei dinainte“, neagră sau cu „vergi“, purta un „șurț“ alb. La biserică, pentru cununie mergea cu capul descoperit, iar acolo, la sfârșitul cununiei, i se punea „balțul“.

Dacă fata „a fost cuminte“, balțul îl punea preotul cu crucea, dacă nu, îl punea cu mâna, sau îl punea nașa. Mirele era și el îmbrăcat în costumul tradițional, având clopul înstruțat. Nu renunța la clop nici în timpul cununiei ca să se vadă că în noua familie „bărbatul va purta clopul“.

Astăzi ținuta celor doi miri este alta. Mireasa se coafează, se îmbracă în rochie lungă, poartă pantofi albi, iar mirele poartă un costum special confecționat pentru această ocazie, cămașă albă și cravată și nu mai poartă clopul. Mirii și nănașii poartă „struțuri“.

Mai demult, mirii și nașii nu se întâlneau în ziua nunții decât la biserică înainte de a intra în cununie.

Dacă băieții erau toți chemători indiferent dacă erau în alaiul mirelui sau al miresei, fetele din alaiul mirelui se numeau „nune“ iar cele din alaiul miresei „stropitoare“ (pentru că ele stropseau pe cei ce învârteau pe lângă „mescioara“ când se duceau după mireasă).

În ziua nunții, mirele trimitea doi chemători după nănași, care se pregăteau pentru a-i „omeni“ din ziua precedentă.

Nănașii își chemau dinainte câteva fete, „nunele nănașilor“, care duceau coșarca cu panglica („prima“), mierea, lumânările, balțul și cununa precum și „cununile de bărbănoc“ până la biserică. Acum mirele se duce „după nănași“ cu tot alaiul. Când iese de acasă este încadrat de „nunele“ și chemătorii lui.

La ieșire, i se pune sare în încălțăminte (mai demult era stropit „din oala porcului“) ca să nu lege deochiul.

Tot doi chemători trimitea mirele „să ceară mireasa la cununie. Aceștia își luau responsabilitatea de a o aduce până în fața bisericii.“

Când alaiul ajunge la nănași, le iese nănașul cel mare înainte cu o oiagă cu horincă, înstruțată cu verdeață, busuioc și panglici colorate. Le va închina și îi va servi și pe oaspeți. Oiaga îl va însoți tot timpul nunții și va avea grijă să o umple ori de câte ori va fi nevoie.

Cei doi chemători care „cereau mireasa la cununie“ se duceau la casa

Foto V. P. Mascali: Albie de râu

I-o ars tămâie la Satană.

acesteia unde erau adunate neamurile ei, „stropitoarele“ și chemătorii miresei. Aici după salutul - urare „Noroc bun să deie Dumnezeu!“, chemătorii salută în mod deosebit pe mireasă:

„Crăiasă, porumbel iubit,
Îți zic: Bine te-am găsit!“

Apoi își rostește textul „cererii miresei la cununie“, cerere ce marchează ieșirea miresei din rândul fetelor și schimbarea statutului acesteia. În ultima parte, se rostește și un „cuvânt de iertare“ adresat părinților, neamurilor, prietenilor, apoi i se amintește prin comparație despre viața de fată și cea de nevestă, neuitând să menționeze la ce va trebui să renunțe după cununie.

Toate acestea sunt însoțite de „plânsul miresei“ - oarecum obligatoriu - fiindcă se spunea că dacă nu plânge „un pic“ la nuntă va plânge mai mult după măritiș.

Mirii și nănașii se întâlneau în fața bisericii, apoi intrau la cununie și se așezau în fața altarului. Nașa (nașele) lângă mireasă, iar nașul (nașii) se așezau lângă mire. În prezent, nașii miresei stau lângă ea, iar nașii mirelui lângă el. Fiecare ține în mână o lumânare împodobită cu fir de verdeață și legată cu panglică albă de mătase („prima“) care-i unește. Când preotul îi „jura“ pe miri, aceștia își dădeau mâna dreaptă, rămânând astfel o bună parte a slujbei de cununie. În momentul când preotul rostea „cunună-se robul (roaba) lui Dumnezeu...“ li se puneau pe cap cununile verzi de bărbănoc sau de verdeață pe care mirii le săru-tau când li se luau de pe cap. (Acum aceste cununi de verdeață au fost înlocuite cu altele de metal.)

Înainte de a înconjura masa de trei ori în timp ce se cânta „Isaia dăntuiește“, preotul dă mirilor și nașilor să guste de trei ori din pâine sau pișcoturi cu miere, spunând „dulce să vă fie viața“.

Faptul că mirii gustă pâine (pișcotul) cu miere este considerat ca semn al unirii pentru totdeauna.

La sfârșitul cununiei religioase, nașa ia panglica ce i-a unit și-și leagă cu ea fina peste talie, spunându-i „s-o pună bine“ până va avea copii. Dacă ar vrea ca un număr de ani după nuntă să nu aibă copii, atunci trebuia să facă pentru fiecare an un nod pe panglică și pe măsură ce timpul (anul) trece să-l desfacă.

Se cunosc cazuri (rare ce e drept) în care în timpul cununiei, mireasa „mai îndrăzneță“ l-a călcat pe mire pe picior, semn că în casa ei, „ea va fi popa“. La ieșirea din biserică, chemătorii au grijă ca mirii să fie primii ce pășesc pragul bisericii ca să nu întâmpine piedici în căsnicia lor. După cununie, fiecare din cei doi miri se întorcea la casa lui cu alaiul propriu cântând, iar mai târziu mirele cu nașii și întreg alaiul tinerilor se pregătea să meargă după mireasă.

Înainte de a porni, prin staroste, mirele „își lua rămas bun“ și cerea în același timp binecuvântarea părinților, fraților, prietenilor.

În cazul în care de la cununie se mergea după mireasă, mirele cerea binecuvântarea părinților (prin staroste) înainte de a merge la cununie. Când ajunge la poarta casei miresei, alaiul este oprit de starostele mire-

Noi sâmbria nu v-om da,
Făr' de răspundeț la ce-om
întreba!
De nu ni-ț' răspunde bine
Noi rămânem cu colacu',
Pă voi să vă ducă dracu'!

Crăiasa ce nume are?

Numele ei îi Ileană,
Frumoasă-i ca o sânzâiană,
Frumoasă cum nu mai sunt
Crăiesă pe ăst' pământ!

Bogăție, câtă are?

De la deal șî pân' la vale
Numa' rături șî răzoare
Cu otavă de ai' moale!
Numa' să ai cute bună
Știi cum taie coasa? Strună!

←—————→
O aruncat cu ciupa' și coconu.

A. 209

Muzica se oprește iar socăcița începe strâgala găinii:

Faceț' loc și faceț' cale
Să ajung la nunu mare!
Ca să îi duc găina
Să-m' plătească osteneala!
Zi-i ceteraș după mine,
Că io nu știu după tine,
Unde nu știu cu gura,
Tu tomnește cu struna;
Unde nu știu cu glasu'
Tu tomnește cu arcu!
U, iu, iu, iu...

Vornicel cinstit și bun,
Te rog fă-ni o țâr de drum,
O țâr de drum și cărare,
Să mă duc la nunu mare!

Zi-i, ceteraș, găinii
Că io țâe ț-oi plăti
Cu coroane, cu ce-o și;
Cu băncute de hârtie,
Că de-arjint în'i trăbă n'ie!

sei. În fața casei se află o masă (sau o meștioară) pe care se găsește un blid cu grâu și un vas cu apă precum și buchețele de verdeață și busuioc. În jurul mesei stau „stropitoarele“ și chemătorii miresei. De asemenea, pe masă se află și un colac „de grâu frumos“ împodobit cu verdeață și panglici colorate precum și o năframă.

Chemătorii închină între ei, își iau simbria apoi întreg alaiul se învârt pe lângă masă. Între cei de lângă masă și între cei din alaiul mirelui aveau loc schimburi de replici, unele chiar cu un ușor caracter satiric. În timpul replicilor se arunca grâu și se stropea cu apă peste cei din jur. În acest timp, mireasa era în casă, „ascunsă“ după ușă. La sfârșit, chemătorii aruncă peste casă vasul în care a fost grâul ca să treacă și necazurile. După trecerea acestei prime piedici, alaiul mirelui întâmpina o alta „pe trepte“.

La început, starostele aducea „mireasa mică“, o fetiță îmbrăcată de mireasă, dar mirele o refuza și-i dădea bani sau dulciuri „pân-a mai crește“ și abia apoi era adusă mireasa adevărată. Se mai întâlnește uneori și azi această încercare de „a înșela“ mirele prezentându-i-se o mireasă mică.

Din acest moment începea masa la mireasă, o masă „mai scurtă“ la care participau tinerii din sat. Mirii și nașii aveau o masă separată de restul meselor. Se servea masa numai după ce preotul sau starostele spunea „Tatăl nostru“.

Cu mai mulți ani în urmă, în timpul mesei tinerilor, una dintre prietenele miresei închina la mireasă, adresându-i un ultim mesaj din partea tinerelor fete. Închinătura la mireasă era un moment pe cât de frumos pe atât de emoționant și vorbea despre noua condiție a fetei cununate, despre lumea în care intră.

În continuare se adresa mirelui pe care-l sfătuia să fie înțelegător, să-și iubească și să-și ierte mireasa chiar dacă ar greși „Că-i minte mai tinerească/ Și se poate să greșească.“

Spre final se adresa nănașilor, întrebând dacă a închinat frumos și făcea apoi urări mai ales nănașei:

„Să trăiești în haine verzi,
Să cununi și să botezi,
Să mai cumperi multe prime,
Să mai cununi multe fine,
Să ai satul jumătate
De fine și de nepoate!“

Cît timp rostea fata această închinătură la mireasă stătea în picioare. Acum nu se mai face închinătura la mireasă, iar închinatul la nănași a adoptat formule mai simple, nepoetice: „Nănașă mare, să ai noroc la fini și să-ți mărească Dumnezeu cinstea!“

Formula e preluată de toți nuntașii. Înainte de a merge cu mireasa la casa mirelui starostele era cel care lua rămas bun la mireasă, prin care mireasa mulțumea celor în mijlocul cărora a trăit și cerea iertare pentru ceea ce ar fi putut să-i supere pe părinți, frați, rudeni, și prieteni sau vecini. Transformările ce au avut loc în viața colectivității sunt

O așteptat ca mortu' colacu'.

surprinse cu talent de către staroste chiar în acest rămas bun.
Unei mirese care venea din alt sat, starostele îi spune vorbe care s-o facă să i se pară mai ușoară despărțirea:

Că amu în sat la noi
Îi mai bine ca la voi.
Mălaiu l-am învățat,
De se face c-un săpat,
Da' și la Sfântă Mărie
Îl poți pune-n pălărie.

(De la Gavril Petruș, Șomcuta Mare, 1992)

În drum spre casa mirelui se cântau cântece care vorbeau despre frumusețea miresei, despre hărnicia acesteia, despre cât de înzestrată este precum și cântece care îndemneau la statornicie. Fiind acum măritată, ea trebuie să-și mute gândul de la feciori, la bărbat „Că cu el te-ai măritat“. Cântecele de nuntă aveau melodii diferite, mai duioase sau mai săltărețe, în funcție de momentul în care se cântau și de textul pe care-l aveau acestea. Unele cântece se adresau soacrei mari, chemând-o să-și întâmpine nora după datină, îndemnând-o să fie înțelegătoare cu ea și s-o iubească. Ea întâmpina mirii în poartă cu un colac frumos împodobit (acum cu un tort) și cu o oiagă înstruțată.

La mire avea loc apoi masa mare cu tinerii, dansul iar la sfârșit, spre seară, danțul miresei, moment ce marca desprinderea definitivă a mirilor din rândul tinerilor satului.

Fiecare din feciorii și fetele satului juca mireasa și plătea dansul cu o sumă destul de mică de bani, în funcție și de gradul de rudenie. Ultimul care juca mireasa era mirele. Când se încheia dansul miresei, tineretul se retrăgea pentru că la nuntă veneau însurații. Noaptea avea loc nunta cu cei căsătoriți și, în așteptarea socrilor mici care veneau cu alai, se dansa, apoi urma masa cu cei căsătoriți. Acum se organizează o singură masă cu toți nuntașii, dar la mese se așează pe vârste. Nu se mai păstrează dansul miresei, iar ceremonialul desfășurării nunții este mult mai simplificat. A rămas și acum secvența răspunsurilor care începe „... de la nănași/ c-acolo-s banii grași“. Banii se adunau într-un talger, de unde venea expresia legată de banii de pe talger.

După nănași, cinstesc mirii neamurile apropiate, prietenii și apoi ceilalți nuntași. Mirii sunt atenți și încearcă să rețină cam ce dar a dat fiecare pentru ca în situații similare să întoarcă fiecăruia împrumutul. Starostele folosește expresia: „Cutare cinsteste mirii cu ...“, iar în această formulare verbul *a cinsti* are și sensul de a da, a aduce dar exprimă și considerația pe care nuntașii o au pentru tânăra familie precum și dorința nuntașilor de a acorda un sprijin material (mai mare sau mai mic, la început de drum într-o viață nouă).

Până după cel de-al doilea război mondial, atât fetele (nevestele) cât și feciorii (bărbații căsătoriți) duceau la nuntă cinste o farfurie cu cozonac, pancove și o sticlă cu țuică din care îi îmbiau și pe ceilalți. Acum nu se mai duce așa ceva deoarece aceia care pregătesc nunta se

Nunu' mare-i om zgârcit,
Numa-o mnie-o pus în blid!
Da' i-oi duce găina,
Bani, de musai, a mai da!

Io m-am băgat slujnicuță
La nănașa ai nicuță!
Nu m-am băgat pe mult
preț,
Numa' astăz' la ospăț;
Nici pe multă sâmbrie,
Numa' az' la veselie!

Frunză verde de sasfiu,
Faceți-n' i loc că io viu,
Faceți-n' i cale pe-un an,
Că tăț' oaspeții mi-s neam!

Nănașa ni-i vară dulce,
Nănașu', frate de cruce!
Io așa am auzât,
Din câte s-o povestit,

←—————→
S-o nădușit sub limbă.

Că nănașu-i secretar
Și ni-a da bani din tieptar;
Că nănașu-i colonel
Și ni-a da bani de-un jițal
(vițel)!

Nănașule, nu mai sta,
Plătește-mi găinuța!
Scoate banii și plătește
Că găina să răcește!
Găina-i friptă cu mac
Nu te-a dure la stomac!
Nănașu' să tăt codește,
La plată nu să grăbdește
Că nănașu-l tăt cotește!
Nănașu îi mânioasă,
Că n-am fost la ea acasă
Să-i ticlăzăsc poalele,
De-aia le-o luat întoarsă!

Nănașă, nu-i tăt șopti,
Pe nănaș nu-l tăt cotii;
Nănașă nu și zgârcită,
Găina trăbă plătită!

îngrijesc de felurite prăjituri cu care încarcă masa.

De asemenea, mai demult nu rareori se întâlneau la răspunsuri „Colaci de grâu frumos/ Ca pielița lui Cristos“, împodobiiți cu verdeață, panglici colorate și chiar cu bancnote. Se mai dădeau vase, materiale pentru haine, dar în ultima vreme se dau bani - sume ce variază în funcție de gradul de rudenie cu mirii. Cele mai mari daruri le fac nașii pentru a păstra vălașul (obiceiul vechi).

Cei mai renumiți starosti ce luau parte la nunți erau Găvrilă Longin, apoi Alexandru Onea din Șomcuta Mare iar mai nou deseori se apelează la Gavril Petruș din Vălenii Șomcutei.

Mai nou, starostele obișnuiește să facă la începutul mesei o scurtă prezentare:

Ca să știe toți nuntașii
Cine-s mirii și nănașii,
Socrii mici și socrii mari,
Taraful cu lăutari,
Și cine-i bucătăreasa
Care pregătește masa.

De obicei mirele este „Un fecior cum altu nu-i/ În Țara Chioarului“, iar mireasa „E frumoasă ca o zână/ Și-i pe munca ei stăpână.“

După răspunsuri venea socăcița sau starostele cu găina pe care o juca și *Horea găinii*. Deseori în acest cântec ca și în alte orații, cântece sau strigături de nuntă, întâlnim exprimarea echivocă, vorba cu două înțelesuri ceea ce denotă inteligență și umor din partea creatorilor.

Sensurile nu sunt neapărat pornografice, ci au mai degrabă semnificații de fecunditate.

Horea găinii era de obicei, prilej de mare veselie pentru nuntași. Găina trebuia în final plătită de către nănaș și apoi era împărțită nuntașilor. Cei care au fost de ajutor, începând de la pregătirea nunții, după ce i-au servit pe ceilalți nuntași, își aranjau o masă mai retrasă ca să nu încurce danțu; după ce adunau o parte din mese pentru a face loc de dans, mâncău și ei mai pe apucate pentru că a doua zi după spălatul vaselor se făcea cu ei o masă. După miezul nopții urma dezgâtatul miresei când nănașu îi lua bațul, iar mirele îi punea și îi lega zadia. Își schimba și hainele de mireasă cu altele. Nu se mai păstrează nici acest moment. Și la Șomcuta Mare, ca în celelalte sate există interdicția ca mireasa să părăsească casa mirelui luni și marți după nuntă.

Marți dimineața, unul dintre părinții miresei o vizita la noua casă ca să-i cheme pă uspăț pentru seară. Atunci mirii împreună cu socrii mari, nașii și rudeniile apropiate se duceau la socrii mici. Acest moment era recunoscut ca mărșul pruncilor. Se ospătau și deseori se dansa pentru că erau invitați cetărași.

La scurt timp după nuntă avea loc uspățul nănașilor pentru usteneală.

←—————→
I-o atârnat pielea-n pod.